

ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ - Τεύχος 223-225 Σεπτέμβριος - Νοέμβριος 1973

Νίκου Μπακόλα, *Εμβατήρια*. Τρία πεζογραφήματα. Θεσσαλονίκη 1972.

Στο πρώτο από τὰ τρία κείμενα τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Μπ. («Γαμήλιο») παρακολουθοῦμε, ἂν μπορῶ νὰ πῶ, τὴ μουσικοποίηση τοῦ θεσμοῦ ἑνὸς νέου μὲ δυὸ γυναίκες. Στοιχεῖα, ποὺ ἐπενεργοῦν «μουσικά» στὸ θέμα, καλύπτοντας σὰ «χορικά» τὰ ἀκόπτιμα δημιουργούμενα συχνὰ χάσματα τοῦ, ἀποτελοῦν ἡ νοσταλγία ἑνὸς χαμένου παρελθόντος (τοποθετημένου στὴ νοσταλγημένη γῆ τῆς Ἰωνίας) καὶ ποικίλες ἄλλες, λιγότερο ἢ περισσότερο προσπελάσιμες, ἐσωτερικὲς διαθέσεις, μὲ τὸ βάθος μιᾶς τραγικότητος, μιᾶς τραγικῆς αἰσθησιγῆς τῆς ὀμορφιάς. Στὸ δεύτερο κομμάτι («Πένθημο») κάποιος συνδέεται μὲ μιὰ γυναίκα, ποὺ εἶναι ἐρωτικὴ καὶ σκληρῆ, πηγαίνουν μαζίι στὸ πάρτυ ἑνὸς φίλου, φεύγουν, στὸ δρόμο αὐτὸς σκοτώνει, ἀπρομελέτητα, ἕνα μεθυσμένο, κατατρύχεται ἀπὸ τὸ ἄγχος τοῦ φόβου, κάνει ἔρωτα στὰ χωράφια μὲ τὴ γυναίκα, ὕστερα δρῖσκονται κλεισμένοι σὲ ἕνα σπῆτι, ὅπου ἐκεῖνος ἐγκαταλείπεται, γιὰ νὰ φύγει μετὰ καὶ νὰ βρεθῆ περιμαζιμένος σὲ ἕναν ἄλλο χῶρο (νοσοκομεῖο ἄς ποῦμε) παραληρώντας. Στὸ τρίτο, τέλος, κείμενο («Τῶν τρελῶν») κάποιος, ποὺ λογαριάζει τὸν ἑαυτό του ἕναν ἀπὸ τοὺς πεθαμένους, κινεῖται σὲ ἕνα μέρος, ὅπου, ὅπως νομίζουμε οἱ πολλοί, παρέχεται θεραπεία στοὺς πνευματικὰ ἄρρωστους. Ἡ κατάσταση τοῦ δίνει μεγαλύτερη ἔκταση καὶ «δικαιώματα» στὸ παραλήρημα, τὸ ὅποιο, παρὸν καὶ στὰ ἄλλα κείμενα, ἐδῶ, ὠστόσο, παρουσιάζεται χωρὶς κανένα λογικὸ περιορισμό.

Ἐνα τρίτο στοιχεῖο —δίπλα στὴ μουσικὴ καὶ τὸ παράλογο—, ποῦ εἶναι ἀπὸ τὰ συστατικὰ τοῦ βιβλίου, ἀποτελεῖ ἡ ἀνάμνηση, ποὺ ἔχει, βέβαια, γιὰ νὰ ἐνωθῆ μαζίι τους πῶς ὀργανικά, ὑποστῆ τὴν ἐπενέργεια τῶν ἄλλων δύο. Ἡ «ποιότητα» τῆς ἀναμνήσεως αὐτῆς, ποὺ εἶναι, ὅπωςδήποτε, ἕνα προσωπικὸ ἐπίτευγμα τοῦ κ. Μπ., ἐξαιρεται στὸ 1. καί, κυρίως, στὸ 3. πεζογράφημα, ὅπου ὁ ταραγμένος ἥρωας, σὲ μιὰ στιγμῆ, μιλώντας γιὰ κάποιον ποὺ τὸν συμβουλεύει νὰ ἀφήσῃ τὶς ἀκαταλαβίστικες ἰδέες του, παρατηρεῖ: «ἴσως νὰ ἔχε δίκιο, ἴσως νὰ τὸν ἐνοχλοῦσε ποὺ θυμόμουν, ἂν δὲν ἔνωσε ποτέ του ἢ δὲν εἶχε κάτι ποὺ νὰ τόῦχε — ἢ νὰ ἐρημώθηκε, νὰ ἐρειπώθηκε». Ἐδῶ κερδίζουμε καὶ τὴν αἰτιολογία τῆς ἀναμνήσεως, ἢ ὅποια καὶ ἐξουσιάζει, πνευματικὰ, ἑλδκλήρο τὸ βιβλίο: εἶναι ἡ ὑπαρξὴ ἑνὸς ἐπώδυνου παρόντος. Τὸ παρελθόν, μὲ τὴν αὐταπάτη ποὺ μᾶς δημιουργεῖ πῶς ὑπῆρξε λαμπρό, (αὐτὸ τὸ θαῦμα τῆς «αἰσιοδοξίας τῆς ἀναμνήσεως»), εἶναι μιὰ γνωστὴ φυγῆ: «τότε σκέφτηκα καὶ πάλι πῶς ἢ σωτηρία κρῖνονταν μὲς στὴν ἀθωότητα τῶν περασμένων». Ἡ πρωτοτυπία τοῦ κ. Μπ. ἔγκειται, νομίζω, στὸ ὅτι μᾶς δίνει μιὰν οὐσιώδη π α ρ α λ λ α γ ἠ αὐτῆς τῆς φυγῆς, μὲ τὸν τρόπο ποὺ δῆλωσα πῶς πάνω: φορτίζοντας τὴν μὲ μουσικὴ καὶ μὲ παράλογο, γιὰ νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ, ὅσο πῶς πολὺ γίνεται, ἀπὸ τὴν ὀδυνηρῆ χρονικότητα.

Κ. ΜΙΧΑΗΛ